

Gruppterapi

FPA:s servicebeskrivning för rehabilitering inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering

Gäller från 1.1.2022
Uppdaterad 14.10.2021

Innehåll

FPA:s servicebeskrivning för rehabilitering inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering.....	1
Inledning.....	5
1. Klient som får gruppterapi.....	6
1.1 Rehabiliteringsplanen styr klientens gruppterapi.....	6
2. God rehabiliteringspraxis inom gruppterapi.....	7
2.1 God rehabiliteringspraxis säkerställer kvaliteten.....	7
2.2 Klientens och gruppens mål styr genomförandet av rehabiliteringen.....	7
2.3 Gruppverksamhet möjliggör kamratstöd.....	8
2.4 Rehabiliteringen integreras i klientens vardag.....	8
2.5 Samarbete krävs för att rehabiliteringen ska ge gott resultat.....	8
3. Gruppterapiprocessen.....	9
3.1 Klientens rätt att välja serviceproducent.....	9
3.2 Terapeutens uppgifter innan gruppterapin inleds.....	9
3.3 Terapeutens uppgifter under gruppterapin.....	10
3.4 Terapeutens uppgifter när gruppterapin avslutas.....	11
4. Gruppstorlek och gruppbildning.....	11
4.1 Gruppstorlek.....	11
4.1.1 Vattenterapi.....	11
4.1.2 Annan terapi.....	11
4.2 Gruppbildning.....	12
5. Gruppterapi – omfattning, längd och genomförande.....	12
5.1 Antal gruppterapibesök och besökens längd.....	12
5.2 Genomförande av gruppterapi.....	13

6. Andra slag av besök.....	13
6.1 Individuella besök.....	13
6.2 Handledande gruppbesök för föräldrarna.....	14
6.3 Nätverksbesök.....	14
6.3.1 Nätverksbesök i klientens vardagsmiljö.....	16
6.3.2 Möte i anslutning till rehabiliteringsplan, plan för småbarnspedagogik och individuell plan för hur undervisningen ska ordnas.....	16
7. Mät- och utvärderingsmetoder.....	16
8. Plan för individuell terapi och gruppterapi samt terapiförbindelse.....	17
9. Terapirapport.....	19
10. Gruppterapiformer och gruppterapeuter.....	20
11. Krav på lokaler för gruppterapi.....	26
11.1 Lokaler för vattenterapi.....	26
11.2 Lokaler för gruppterapi vid övriga terapiformer.....	26
12. Genomförande av gruppterapi på distans.....	27
Bilaga 1.....	30

Inledning

Gruppterapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering som ordnas av FPA ordnas i enlighet med lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 566/2005. I form av gruppterapi ordnar FPA fysioterapi, vattenterapi, musikterapi, neuropsykologisk rehabilitering, psykoterapi, talterapi och ergoterapi.

Gruppterapi följer god rehabiliteringspraxis och grundar sig på terapeuternas särskilda sakkunskap och nödvändigt samarbete med aktörer i klientens närmaste nätverk. Gruppterapierna gör det möjligt för klienterna att få kamratstöd.

Inom gruppterapierna är klienten en aktiv aktör. De metoder som används väljs enligt klientgruppens och klientens individuella situation och behov. Ett av målen för gruppterapierna är att klientens rehabilitering inte enbart avgränsas till terapibesöken utan gruppterapin gör det möjligt för klienten att rehabiliteras också i sin vardag.

Servicebeskrivningens utformning

Servicebeskrivningen för gruppterapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering som ordnas av FPA består av två delar, en **del som beskriver gruppterapierna** och en **allmän del för terapierna**. Båda delarna gäller från 1.1.2022 och båda tillämpas samtidigt.

Den del som gäller gruppterapierna och **den allmänna delen** har placerats efter varandra i den här helheten och båda delarna har eget pärmsblad och egen innehållsförteckning.

Serviceproducenten förbinder sig att tillhandahålla gruppterapi i enlighet med de principer och krav som anges i den här delen av servicebeskrivningen och i den allmänna delen. Utöver det här finns

- närmare krav gällande utbildning och arbetshandledning för varje form av gruppterapi i kapitel 10
- kraven på utrymmena för olika former av gruppterapi i kapitel 11.

1. Klient som får gruppterapi

FPA **ordnar** gruppterapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering för klienter

- som är över 4 år men under 65 år
- som har en sjukdom eller funktionsnedsättning som innebär en betydande aktivitetsbegränsning eller delaktighetsinskränkning som kräver rehabilitering i minst ett år
- för vilka rehabilitering är motiverad för att klienterna ska ha möjlighet att klara av dagliga aktiviteter och vara delaktiga
- som har en rehabiliteringsplan som gjorts upp inom den offentliga hälso- och sjukvården eller en rehabiliteringsplan som gjorts upp inom den privata hälso- och sjukvården och godkänts av den offentliga hälso- och sjukvården.

FPA **ordnar inte** gruppterapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering

- om klienten vårdas på offentlig institution
- om klientens rehabilitering ansluter sig till omedelbar sjukvård
- om målen för klientens rehabilitering endast har ett terapeutiskt syfte.

1.1 Rehabiliteringsplanen styr klientens gruppterapi

Gruppterapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering grundar sig på en **rehabiliteringsplan** som har gjorts upp vid den enhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som svarar för klientens vård i samråd med klienten och klientens närstående.

Rehabiliteringsplanen görs upp för en period på **1–3 år** och den justeras enligt klientens behov. Rehabiliteringsplanen grundar sig alltid på klientens individuella rehabiliteringsbehov och funktionsförmåga samt på rehabiliteringsmål som är betydelsefulla för klienten.

Observera: Enheten inom den offentliga hälso- och sjukvården har i uppgift att svara för klientens vård, bedömningen av rehabiliteringsbehovet, planeringen och uppföljningen av rehabiliteringen samt kontinuiteten i den ändamålsenliga behandlingen också under den rehabilitering som FPA ordnar.

2. God rehabiliteringspraxis inom gruppterapi

2.1 God rehabiliteringspraxis säkerställer kvaliteten

Serviceproducenten ska genomföra gruppterapitjänsten på ett sådant sätt att klienten

- medverkar i planeringen av sin egen rehabilitering och i det beslutsfattande som gäller gruppen samt får sådan allmän och specifik information som behövs för detta
- identifierar vilka faktorer som påverkar funktionsförmågan, identifierar såväl sina begränsningar som sina styrkor och upptäcker sådant (personliga faktorer och omgivningsfaktorer) som möjliggör en förändring till det bättre
- blir bemött som individ så att hans eller hennes kognitiva, funktionella, emotionella och psykiska resurser och behov av stöd beaktas
- kan lita på att kommunikationen är respektfull och att hans eller hennes rehabilitering har förberetts väl
- kan lita på att de metoder som används i rehabiliteringen och de sätt på vilka rehabiliteringen genomförs grundar sig på vetenskaplig evidens eller annars är etablerade och allmänt accepterade (bl.a. riktlinjerna för god medicinsk praxis)
- kan lita på att terapeuten har en ändamålsenlig utbildning och yrkesfärdighet för de metoder han eller hon använder.

2.2 Klientens och gruppens mål styr genomförandet av rehabiliteringen

Serviceproducenten ska genomföra gruppterapitjänsten på ett sådant sätt att klienten

- deltar i uppställandet av mål för gruppterapin som är betydelsefulla och relevanta för honom eller henne
- upptäcker att en förändring är möjlig och förmår engagera sig i det arbete som krävs för att målen ska nås
- får rehabilitering som är förenlig med hans eller hennes egna och gruppens mål
- kan lita på att uppfyllelsen av målen för rehabiliteringen och det arbete som behövs för detta följs upp i samråd under hela rehabiliteringen, vilket gör det möjligt att vid behov justera rehabiliteringsplanen.

2.3 Gruppverksamhet möjliggör kamratstöd

Serviceproducenten ska försäkra sig om att klienten

- kan lita på att verksamheten i grupp är lämplig för honom eller henne och främjar rehabiliteringen
- får möjlighet att utbyta kunskaper och goda inlärningserfarenheter i en grupp där medlemmarna har likartade behov av och mål för sin rehabilitering och befinner sig i ungefär samma livssituation eller åldersskede.

2.4 Rehabiliteringen integreras i klientens vardag

Serviceproducenten ska genomföra gruppterapitjänsten på ett sådant sätt att klienten

- får resurser för det aktiva arbete som rehabiliteringen kräver
- kan lita på att de övningar och andra handlingsmodeller som främjar rehabiliteringen syftar till att uppnå målen
- får en möjlighet att lära sig metoder med vars hjälp han eller hon kan förändra sina rutiner och vanor och sin livsmiljö så att de främjar rehabiliteringen
- får möjlighet att lära sig nya livshanteringsfärdigheter och levnadssätt.

2.5 Samarbete krävs för att rehabiliteringen ska ge gott resultat

Serviceproducenten ska genomföra gruppterapitjänsten på ett sådant sätt att klienten

- inser att samarbete med olika aktörer är av central betydelse vid målinriktad och långsiktig rehabilitering
- drar nytta av terapeutens yrkeskunskap
- drar nytta av det kamratstöd som möjliggörs genom gruppterapin
- blir medveten om att de olika aktörerna arbetar i enlighet med de gemensamma målen
- kan lita på att kommunikationen mellan de olika aktörerna fungerar och är tydlig och genomförs på det sätt som man kommit överens om
- drar nytta av multiprofessionellt samarbete som förenar olika synpunkter om klienten deltar i flera terapier.

3. Gruppterapiprocessen

3.1 Klientens rätt att välja serviceproducent

- Klienten väljer serviceproducent för gruppterapin bland de serviceproducenter som har avtal med FPA.
  - Klienten väljer i första hand en serviceproducent för gruppterapin bland de serviceproducenter som har blivit godkända för den kommungrupp dit klientens boendekommun hör. [Närmare information om serviceproducenterna fås via sökfunktionen för sökning av serviceproducent på nätet \(fpa.fi\).](#)
  - Om en serviceproducent inte finns att tillgå i den kommungrupp dit klientens boendekommun hör kan klienten välja en serviceproducent från en angränsande kommungrupp. Vid valet ska man beakta att den belastning och de kostnader som resorna orsakar klienten ska vara skäliga.
  - Om en serviceproducent i en angränsande kommungrupp befinner sig närmare än den närmaste serviceproducenten i klientens kommungrupp, kan klienten välja serviceproducenten från den angränsande kommungruppen, förutsatt att
    - tillräcklig service finns tillgänglig i kommungruppen i fråga **och att det gäller en fungerande grupp** (FPA förutsätter inte i sitt avtal att serviceproducenten ska tillhandahålla tjänster i andra kommungrupper än de som nämns i avtalet).
- **Klienternas** terapiresor ersätts enligt sjukförsäkringslagen i enlighet med rehabiliteringsbeslutet.

3.2 Terapeutens uppgifter innan gruppterapin inleds

- Bekanta sig med klienternas rehabiliteringsplaner och andra handlingar.
- Samla gruppen och se till att gruppterapin inleds inom ett halvt år efter att den första klientens rehabiliteringsbeslut har inkommit till serviceproducenten.
- Kontakta klienten, klientens intressebevakare eller en minderårig klients vårdnadshavare **senast 2 veckor efter** att FPA:s beslut om rehabilitering har inkommit och berätta för klienten när det är sannolikt att gruppterapin inleds.

- När det är klart att gruppen startar, komma överens om ett individuellt besök för klienten. Under det individuella besöket
  - ställer terapeuten i samråd med klienten upp konkreta, mätbara och realistiska mål som är relevanta för klienten och som tidplaneras. Målen preciseras t.ex. vid en nätverksöverläggning i klientens vardagsmiljö.
  - gör terapeuten i samråd med klienten upp en skriftlig terapiplan där bl.a. målen och tidtabellen finns angivna.
  - gör terapeuten i samråd med klienten upp en skriftlig terapiförbindelse (rekommendation)
  - ger terapeuten klienten och klientens närstående (t.ex. släkting, sambo eller rumskamrat) eller det närmaste nätverket (t.ex. personlig assistent) allmän information om rehabiliteringstjänster och eventuella förmåner samt om den tredje sektorns tjänster.
- Komma överens med klienterna om den exakta tidpunkten för inledning av gruppterapi samt meddela klienterna om inledningstidpunkten för gruppterapi ändras.
- Meddela klienten och FPA om gruppen inte kan inleda sin verksamhet inom tidsfristen på ett halvt år. Därtill uppmana klienten att kontakta den enhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som ansvarar för vården och att förhandla om möjligheten att ändra rehabiliteringsplanen från att gälla gruppterapi till att gälla individuell terapi.

3.3 Terapeutens uppgifter under gruppterapi

- Se till att sammankomsterna i grupp genomförs på ett ändamålsenligt sätt under den tid som klienternas beslut är i kraft och enligt de uppställda målen. Terapeuten ser också till att så många gruppterapisammankomster genomförs som gruppen behöver.
- Bidra till gruppbyggnaden och ägna uppmärksamhet åt gruppdynamiken.
- Handleda övningar som klienterna kan göra på egen hand i vardagen.
- Med klientens samtycke, idka nödvändigt samarbete och komma överens om nödvändigt informationsutbyte med klientens närstående och närmaste nätverk.
- I mån av möjlighet och på det sätt som överenskommit med klienten, delta i mötena för att göra upp en plan för småbarnspedagogik för klienten, en individuell

plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) i skolan eller en rehabiliteringsplan (nätverksbesök).

3.4 Terapeutens uppgifter när gruppterapin avslutas

- Utvärdera resultaten av terapin med samma metoder och mätinstrument som i det inledande skedet och skriva in resultaten i kundens terapirapport.
- Utvärdera måluppfyllelsen tillsammans med klienten och gruppen. De närstående och det närmaste nätverket kan delta i utvärderingen på överenskommet sätt.
- Ge en skriftlig terapirapport med bilagor till klienten och med klientens samtycke till andra aktörer. Terapeuten skickar en skriftlig terapirapport med bilagor till FPA.
- Tillsammans med klienten fundera på hur klienten ska fortsätta rehabiliteringen i vardagen.

4. Gruppstorlek och gruppbildning

4.1 Gruppstorlek

4.1.1 Vattenterapi

Vid vattenterapi är gruppstorleken

- 3–6 klienter, då klienterna är i åldern 4–17 år
- 3–8 klienter, då klienterna är 18 år eller äldre

Observera: Med tanke på klienternas säkerhet genomförs vattenterapi i grupp **alltid av 2 fysioterapeuter**.

4.1.2 Annan terapi

Vid annan gruppterapi är gruppstorleken

- 2–4 klienter, då klienterna är i åldern 4–17 år
- 3–5 klienter, då klienterna är 18 år eller äldre

Observera: Med undantag för vattenterapigrupper genomförs en grupp **alltid av en (1) terapeut**.

4.2 Gruppbildning

Terapigruppen är sluten eller sådan att den kan kompletteras med flera medlemmar. Gruppen kan kompletteras på ett sätt som är förnuftigt med tanke på dess verksamhet och med intervaller som klienterna i gruppen känner till på förhand, t.ex. i enlighet med skolelevernas terminer.

Vid gruppbildningen ska följande beaktas:

- gruppterapibesökens längd och omfattning
- särskilda behov och krav i anslutning till klienternas funktionsförmåga samt klienternas individuella mål för rehabiliteringen
- att klienterna ska ha likvärdiga möjligheter att delta i gruppens verksamhet
- samarbetet med de aktörer som handleder klienterna och de aktörer som stöder klienternas rehabilitering i vardagen, t.ex. daghem, skolor eller servicehus
- information till hälso- och sjukvården om planerade grupper och grupper som startar.

Ytterligare: Om en del av klienterna i en gruppterapigrupp som ordnas av FPA är klienter hos hälso- och sjukvården eller försäkringsbolag eller klienter som betalar själva ska serviceproducenten se till

- att rehabiliteringen för FPA:s klienters del genomförs i enlighet med servicebeskrivningen för gruppterapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering, t.ex. att maximumantalet deltagare i gruppen inte överskrider
- att rehabilitering i grupp lämpar sig för klienterna och att klienterna har likvärdiga behov och mål som den övriga gruppen.

FPA ansvarar utifrån sina klientbeslut endast för ordnande av rehabilitering för FPA:s klienter.

5. Gruppterapi – omfattning, längd och genomförande

5.1 Antal gruppterapibesök och besökens längd

- En gruppterapihelhet omfattar **10–40 gruppterapibesök**.
- I klientens rehabiliteringsbeslut anges det **maximala antalet besök** som klienten beviljats för gruppterapi.

- Ett gruppterapibesök varar **60–90 minuter**.

5.2 Genomförande av gruppterapi

Serviceproducenten ska genomföra gruppterapibesöken i enlighet med den plan som gjorts upp tillsammans med klienterna på ett sådant sätt att

- gruppterapin utöver de gruppterapibesök som beviljats varje klient per år omfattar **2 individuella besök för varje klient**
  - de individuella besöken varar 60 minuter/besök
- **minst 2** av de gruppterapibesök som beviljats barnklienter och unga klienter genomförs **som handledande gruppbesök för föräldrarna**.
  - Handledande gruppbesök för föräldrarna varar 60–90 minuter/besök.
- möjligheten till **nätverksbesök** i enlighet med klientens behov utnyttjas. Nätverksbesöken är inte obligatoriska.
  - Ett nätverksbesök varar 60 minuter.
- gruppterapin genomförs inom ramen för terapeutens arbetstid vardagar mellan klockan 8 och 18. Terapeuten kan också tillhandahålla terapi vid andra tidpunkter utifrån klientens och familjens behov.

6. Andra slag av besök

6.1 Individuella besök

Serviceproducenten ska genomföra **2 individuella besök** för varje klient. De individuella besöken placeras in i början och slutet av terapihelheten.

Under ett individuellt besök ska terapeuten

- intervjua klienten och kartlägga hans eller hennes situation som helhet och hans eller hennes rehabiliteringsbehov i samråd med klienten och närstående som eventuellt deltar i besöket eller representanter för klientens närmaste nätverk. Kartläggningen kan också göras med lämpliga mätmetoder.
- anteckna de tydliga GAS-mål som man kommit överens om med klienten. Målen ska vara nåbara och ha en fast koppling till klientens vardag. Närmare information finns i kapitel 7 *Mät- och utvärderingsmetoder* i den här servicebeskrivningen.
- informera klienten om principerna för gruppterapi och om förfarandena.

6.2 Handledande gruppbesök för föräldrarna

Serviceproducenten ska **genomföra minst 2** av gruppterapibesöken för barn och unga i form av handledande gruppbesök för föräldrarna där barnen och de unga inte är med. Barnen och de unga kan undantagsvis delta i de här besöken, om det t.ex. är fråga om en liten grupp och det finns ett motiverat behov och mål för en sådan lösning.

De handledande gruppbesöken för föräldrarna kan också genomföras som videosamtal under förutsättningen att detta lämpar sig för deltagarna.

De handledande gruppbesöken för föräldrarna kan genomföras på följande sätt:

- högst 2 handledande gruppbesök om barnet eller den unga har beviljats 10 terapibesök
- högst 5 handledande gruppbesök om barnet eller den unga har beviljats 20 terapibesök
- högst 7 handledande gruppbesök om barnet eller den unga har beviljats 30 terapibesök
- högst 10 handledande gruppbesök om barnet eller den unga har beviljats 40 terapibesök.

Minst 1 av barnets eller den ungas föräldrar deltar i de handledande gruppbesöken för föräldrarna. Under besöken får föräldern handledningsinriktad information om och träning i att handleda klienten i de färdigheter som behövs i vardagen.

Observera: De handledande gruppbesöken för föräldrarna minskar det antal gruppterapibesök som beviljats klienten.

6.3 Nätverksbesök

Syftet med ett nätverksbesök är att klienten och terapeutens samt aktörerna i klientens närmiljö genom växelverkan får uppdaterad information av varandra. Under nätverksbesöket kommer klienten och de olika aktörerna överens om gemensamma mål och förfaringssätt som är relevanta för klienten.

Terapeuten kan genomföra nätverksbesöken under den tid klientens beslut om grupprehabilitering är giltigt antingen i form av besök i klientens hemmiljö eller någon annan vardagsmiljö (nätverksbesök i klientens vardagsmiljö) och/eller genom deltagande i ett möte för uppgörande av rehabiliteringsplan eller möte för uppgörande av en plan för småbarnspedagogik eller individuell plan för hur undervisningen ska ordnas.

Genomförande av nätverksbesök

- I fråga om gruppterapi är längden på ett nätverksbesök **60 minuter**, och priset för nätverksbesöket ersätts enligt det.
- Om terapeuten genomför ett nätverksbesök som **2 x 60 minuter** används **2 besök** av de nätverksbesök som står till buds.
- Nätverksbesök kan också genomföras som videosamtal, och då betalas inte resekostnader för nätverksbesöket.

Terapeuten kan göra:

- **högst 2 nätverksbesök i klientens vardagsmiljö/år**
- besök i anslutning till rehabiliteringsplan, plan för småbarnspedagogik eller individuell plan för hur undervisningen ska ordnas
  - **högst 4 besök/år** för vuxna klienter
  - **högst 6 besök/år** för barn och unga under 18 år.

Observera:

- Klienten deltar alltid åtminstone en del av tiden vid nätverksbesök.
- Nätverksbesöken ingår alltid i rehabiliteringsbeslutet som ett tillägg till terapibesöken.
- Nätverksbesöken **minskar inte** det antal gruppterapibesök som klienten beviljats.
- Vid vattenterapi som genomförs av två terapeuter deltar bara 1 terapeut i klientens nätverksbesök.
- Resekostnaderna för nätverksbesök ersätts i enlighet med skatteförvaltningens gällande kilometerersättningar.

6.3.1 Nätverksbesök i klientens vardagsmiljö

Målet för nätverksbesök i klientens hem eller övriga vardagsmiljö är att terapeuten blir bekant med klientens vardag för att kunna inrikta övningarna och uppgifterna mellan rehabiliteringsperioderna på ett sätt som främjar rehabiliteringen.

Också en närstående som är viktig för klienten eller en aktör i klientens närmaste nätverk kan delta i nätverksbesöket i klientens vardagsmiljö på det sätt man kommit överens om med klienten.

6.3.2 Möte i anslutning till rehabiliteringsplan, plan för småbarnspedagogik och individuell plan för hur undervisningen ska ordnas

Terapeuten kan delta i uppgörandet eller justeringen av klientens plan för medicinsk rehabilitering inom den offentliga hälso- och sjukvården, uppgörandet av en plan för småbarnspedagogik inom dagvården eller uppgörandet av en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas vid läroanstalten (med stöd av 23 § i lagen om småbarnspedagogik 540/2018 och 17 a § i lagen om grundläggande utbildning).

Terapeuten ska för sin del se till att en barnklients åsikt beaktas under mötet eller på vederbörligt sätt före mötet om klienten av grundad anledning inte kan delta i mötet.

7. Mät- och utvärderingsmetoder

Terapeuten ska enligt klientens individuella behov och gruppens behov använda mät- och utvärderingsmetoder som lämpar sig för terapiformen i fråga (www.toimia.fi). När terapeuten utvärderar förändringen i klientens funktionsförmåga ska terapeuten använda samma mätinstrument som vid kartläggningen av utgångsläget. Användningen av gemensamma mätinstrument med hälso- och sjukvården underlättar utvärderingen och uppföljningen av effekterna av rehabiliteringen och ger klienten jämförelsedata om rehabiliteringen.

Målformulering med hjälp av GAS-metoden

Vid formuleringen av målen för klienternas rehabilitering ska terapeuten använda GAS-metoden (Goal Attainment Scaling) och blanketten Mina mål. [Närmare information om GAS-metoden \(fpa.fi\)](#)

Klientens och gruppens mål styr rehabiliteringen. Klientens aktiva aktörskap, engagemang och motivation främjas av mål som är relevanta för klienten och av mål och tidtabeller som är realistiska. Klientens förmåga att identifiera faktorer som främjar eller förhindrar rehabiliteringen ökar möjligheterna att uppnå målen.

Terapeuten ska i samråd med klienterna formulera både de individuella målen och gruppens mål:

- Terapeuten gör upp en skriftlig redogörelse för målen för rehabiliteringsprocessen och etappmålen för de olika terapierna tillsammans med klienten, klientens närstående och andra samarbetspartner som är relevanta för rehabiliteringen, till exempel den enhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som svarar för klientens vård.
- Terapeuten formulerar i början av rehabiliteringen GAS-målen i samråd med klienten och gruppen och antecknar dem på blanketten Mina mål.
- Under rehabiliteringens lopp justerar terapeuten gruppens GAS-mål tillsammans med gruppen.
- När rehabiliteringen avslutas utvärderar terapeuten tillsammans med klienten och gruppen uppfyllelsen av GAS-målen.
- Terapeuten fogar blanketten Mina mål till terapirapporten.

8. Plan för individuell terapi och gruppterapi samt terapiförbindelse

Terapeuten gör i samråd med klienten upp en skriftlig plan för den individuella terapin och en plan för gruppterapin med gruppen. Båda planerna baserar sig på klienternas rehabiliteringsplaner och de utvärderingar som gjorts samt på kännedom om klienternas vardag. Terapeuten kontrollerar och ändrar vid behov planen för den individuella terapin och gruppterapin när rehabiliteringen framskrider.

Terapeuten ska i planen för den individuella terapin beskriva

- klientens mål på blanketten Mina mål (GAS)
- hur uppgifter lämnas ut mellan terapeuten och klienten samt de närstående och andra aktörer (hälso- och sjukvården, daghemmet, skolan)
- samarbetet med klientens närstående eller det närmaste nätverket
- verksamhet som klienten bedrivit, till exempel uppgifter mellan perioderna, som främjar rehabiliteringen

Terapeuten ska i planen för gruppterapin beskriva

- gruppens mål
- gruppens resurser i fråga om rehabiliteringsprocessen
- utvärderings- och uppföljningsmetoder som kan användas
- tidpunkter för utvärdering och uppföljning som överenskommit på förhand
- i fråga om barnklienter antalet gruppbesök för föräldrarna och en plan för tidtabellen för genomförandet

Terapeuten ska foga en skriftlig terapiförbindelse till planen för gruppterapin (rekommendation)

- Klienten ska ha möjlighet att på förhand bekanta sig med en eventuell terapiförbindelse.
- Klienten ska vara medveten om att en eventuell terapiförbindelse är en förbindelse mellan serviceproducenten och klienten.
- Klienten ska vara medveten om att FPA inte förutsätter att en terapiförbindelse görs upp och att FPA inte är en part i förbindelsen.

I terapiförbindelsen anges bl.a.

- pauser/lediga tider i genomförandet av terapin
- förfaranden för avbokande av gruppterapibesök

Det lönar sig för serviceproducenten och klienten att innan terapin inleds komma överens om hur och i vilka situationer ett gruppterapibesök kan avbokas. Om serviceproducenten och klienten avtalar om att klienten är skyldig att betala ersättning i situationer där ett gruppterapibesök inte har avbokats på det sätt som man kommit överens om ska villkoren

vara skäligen. När man bedömer skäligheten är det bra att beakta bl.a. klientens helhetsituation och orsaken till avbokningen.

Observera: Villkoren i terapiförbindelsen får inte strida mot lagen om FPA-rehabilitering, FPA:s förmånsanvisningar, övriga anvisningar eller servicebeskrivningen för terapi.

9. Terapirapport

Terapirapporten görs upp för klienten. Med hjälp av terapirapporten kan FPA också följa upp genomförandet och effekterna av gruppterapien samt utvärdera servicekvaliteten.

- När grupphelheten avslutas gör terapeuten upp en skriftlig terapirapport för klienten.
- Terapeuten skriver rapporten på FPA:s blankett "Terapirapport, krävande medicinsk rehabilitering" (KU 117r) eller på en blankett med motsvarande rubriker.
- Terapeuten använder vid registreringen en helhetsbedömning med ICF-klassifikationen (internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa) som referensram. Om terapeuten i terapirapporten anger ICF-koder för funktionsförmågan ska de här uppgifterna också beskrivas med ord.
- Terapeuten skickar terapirapporten med bilagor till klienten, till FPA och med klientens samtycke till den enhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som svarar för klientens vård **1 månad innan** den beviljade rehabiliteringen avslutas.

Terapeuten ska inkludera följande i terapirapporten

- en beskrivning av klientens förmåga att klara sig och av klientens delaktighet
- de konkreta mål som överenskommit inom gruppen och med klienten och som baserar sig på klienternas rehabiliteringsplaner och på klienternas individuella mål
- uppgifter om genomförandet av terapin (innehåll, mängd, frekvens, handledande gruppbesök för föräldrarna, nätverksbesök och nätverksarbete)
- en beskrivning av gruppens verksamhet och av gruppbildningen, gruppdynamiken
- en bedömning av hur klientens och gruppens mål har uppfyllts

- en utvärdering av klientens funktionsförmåga då terapin upphörde i relation till de bedömningar som gjordes och de mål som ställdes upp i inledningsfasen
- klientens egen bedömning av förändringar i funktionsförmågan, terapins effekter och måluppfyllelsen
- med klientens samtycke en utvärdering av en aktör i den närmaste kretsen som deltagit i terapin av effekterna av terapin och av hur målen nåtts i klientens vardag
- klientens blankett Mina mål och eventuella andra mät- och testblanketter
- övriga ytterligare uppgifter som behövs, t.ex. uppgift om huruvida terapigruppen varit sluten eller en grupp som kunde kompletteras.

10. Gruppterapiformer och gruppterapeuter

Terapeuterna ska planera gruppverksamheten så att klienter agerar aktivt och kan få kamratstöd av varandra. Gruppterapin ska genomföras så att klienternas och gruppens individuella mål beaktas.

Terapeuter som ger gruppterapi

Gruppterapi kan ges av en

- fysioterapeut
  - ett undantag utgörs av vattenterapi, som alltid ges av två fysioterapeuter
- musikterapeut
- neuropsykolog
- psykoterapeut
- talterapeut
- ergoterapeut

Observera:

- Terapeuten **ska ha** kunskaper i finska för att kunna genomföra terapin.
  - De musikterapeuter som inte har finska som första språk och vilkas behörighet Valvira inte undersöker, ska visa sina kunskaper i finska genom att avlägga språkexamen för statsförvaltningen på minst nöjaktig nivå eller genom att avlägga allmän språkexamen på minst färdighetsnivå 3.

- Vid gruppterapi kan praktikperioder för terapeutstuderande utnyttjas på så sätt att de studerande får fungera som assistenter under övervakning av en behörig terapeut.

Fysioterapi

Inom fysioterapin ges klienten handledning som gäller bl.a.

- den psykomotoriska utvecklingen
- specifika rörelser
- rörlighet
- funktioner som upprätthåller och möjliggör funktionsförmågan.

Fysioterapeutens utbildning och behörighet

Fysioterapeut är en legitimerad yrkesbeteckning inom hälso- och sjukvården som beviljas av Valvira.

Fysioterapeuten ska ha utbildningen fysioterapeut (YH), fysioterapeut, sjukgymnast eller specialfysioterapeut.

Med dessa godkända utbildningar jämföras utbildningar som godkänts i EU-/EES-länderna eller i länder utanför EU/EES.

Arbetshandledning för fysioterapeut

Fysioterapeuten ska ha möjlighet till arbetshandledning. FPA rekommenderar att arbetshandledaren har genomgått arbetshandledarutbildning.

Vattenterapi

Vattenterapi är en form av fysioterapi som genomförs i en bassäng under handledning av **två fysioterapeuter**. Vid vattenterapi utnyttjas vattnets bärkraft och motstånd samt vattnets hydrostatiska tryck, som kan hjälpa till att lindra svullnad och smärta. Inom vattenterapin ges klienten handledning som gäller bl.a.

- rörlighet, balans och koordinationsförmåga
- muskelstyrka och muskelkontroll
- aerobisk kondition
- gående.

Observera: Den ena terapeuten ska alltid stanna vid bassängen om den andra är tvungen att avlägsna sig för att bistå en klient, t.ex. vid ett toalettbesök.

Utbildning och behörighet för terapeut som ger vattenterapi

Fysioterapeut är en legitimerad yrkesbeteckning inom hälso- och sjukvården som beviljas av Valvira.

Den terapeut som ger vattenterapi ska ha utbildningen fysioterapeut (YH), fysioterapeut, sjukgymnast eller specialfysioterapeut. Därtill ska båda de terapeuter som tillhandahåller vattenterapi ha avlagt en Trim-kurs. **Närmare information** om uppdatering av Trim-kursen finns i kapitel 9. Klientsäkerhet i den allmänna delen för terapierna.

Arbetshandledning för fysioterapeut som ger vattenterapi

Fysioterapeuten ska ha möjlighet till arbetshandledning. FPA rekommenderar att arbetshandledaren har genomgått arbetshandledarutbildning.

Musikterapi

Inom musikterapi ges klienten handledning som gäller bl.a.

- interaktionsfärdigheter
- gestaltning av omgivningen och förmåga att strukturera sitt eget agerande
- koncentrationsförmåga
- uttrycksförmåga, självkänedom och självförtroende.

Musikterapeutens utbildning och behörighet

Musikterapeuten ska ha musikterapeututbildning. Musikterapeuter med en grundexamen som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården beviljas rätt att utöva sitt yrke av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira).

Som musikterapeututbildning godkänns slutförd

- utbildning vid Sibelius-Akademiens utbildningscentral i Helsingfors, Kuopio eller Seinäjoki
- utbildning som genomförts av avdelningen för musikfostran vid Sibelius-Akademin och fortbildningscentret vid Sibelius-Akademin
- utbildning vid Jyväskylä universitet
- utbildning vid Eino Roiha-institutet

- utbildning inom enheten för det sociala området vid Norra Karelen yrkeshögskola
- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovårdsbranschen (utbildningsprogrammet för rehabilitering, inriktningsalternativet musikterapi) som avlagts vid Tampereen sosiaalialan oppilaitos, som hör till Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, examensbeteckningen socionom (YH) med musikterapi som inriktningsalternativ
- utbildning inom utbildningsprogrammet för musik vid konstakademin vid yrkeshögskolan Turun ammattikorkeakoulu
- utbildning som avlagts vid Konservatoriet i Jakobstad efter 1992
- utbildning som avlagts vid Yrkeshögskolan Novia CCL
- utbildning vid Musikterapiinstitutet i Uppsala
- utbildning vid Svenska yrkeshögskolan

Med dessa godkända utbildningar jämföras utbildningar som godkänts i EU-/EES-länderna eller i länder utanför EU/EES.

Arbetshandledning för musikterapeut

Musikterapeuten ska ha möjlighet till arbetshandledning. FPA rekommenderar att arbetshandledaren har genomgått arbetshandledarutbildning.

Neuropsykologisk rehabilitering

Inom neuropsykologisk rehabilitering ges klienten handledning som gäller bl.a.

- förmåga att reglera sin uppmärksamhet och minnesfunktioner
- förmåga att styra sina aktiviteter
- social interaktion och verbala funktioner
- visuella och visuomotoriska funktioner.

Neuropsykologens utbildning och behörighet

Neuropsykologisk rehabilitering ges av en person som fått psykologutbildning och som av Valvira har beviljats rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person. Utöver utbildning som legitimerad psykolog ska neuropsykologen ha slutförd neuropsykologisk påbyggnads- eller specialiseringsutbildning.

Med dessa godkända utbildningar jämföras utbildningar som godkänts i EU-/EES-länderna eller i länder utanför EU/EES.

Arbetshandledning för neuropsykolog

Neuropsykologen ska ha möjlighet till arbetshandledning. FPA rekommenderar att arbetshandledaren har genomgått arbetshandledarutbildning.

Psykoterapi

Under psykoterapi kan kunden i ett konfidentiellt vårdförhållande prata om sina tankar, känslor och problem och gestalta dem i en form som går att hantera.

Psykoterapeutens utbildning och behörighet

Psykoterapeut är en legitimerad yrkesbeteckning inom hälso- och sjukvården som beviljas av Valvira. En terapeut som ger gruppsykoterapi ska ha utbildning inom gruppsykoterapi på minst specialnivå eller utbildning inom gruppsykoterapi på 60 studiepoäng.

Med dessa godkända utbildningar jämföras utbildningar som godkänts i EU-/EES-länderna eller i länder utanför EU/EES.

Arbetshandledning för psykoterapeut

Psykoterapeuten ska i enlighet med god terapipraxis regelbundet få arbetshandledning en gång i månaden (frånsett semestertid). Arbetshandledning ska ges minst 10 gånger om året.

Den som fungerar som arbetshandledare i psykoterapi ska vara en psykoterapeut som har utbildning på minst specialnivå och som har tillräcklig erfarenhet av terapiarbete och också erfarenhet av arbetshandledning. I allmänhet har arbetshandledaren utbildning inom samma terapislag som den som får handledning, dvs. i det här fallet gruppterapi. Därtill rekommenderar FPA att arbetshandledaren har genomgått utbildning i arbetshandledning.

Talterapi

Inom talterapi ges klienten handledning som gäller bl.a.

- språk- och talfunktioner
- ät- och sväljfunktioner
- ljudproduktion
- interaktion och kommunikation.

Talrapeutens utbildning och behörighet

Talrapeut är en legitimerad yrkesbeteckning inom hälso- och sjukvården som beviljas av Valvira. Talrapeuten ska ha utbildningen filosofie magister från magisterprogrammet i logopedi.

Med dessa godkända utbildningar jämföras utbildningar som godkänts i EU-/EES-länderna eller i länder utanför EU/EES.

Arbetshandledning för talrapeut

Talrapeuten ska ha möjlighet till arbetshandledning. FPA rekommenderar att arbetshandledaren har genomgått arbetshandledarutbildning.

Ergoterapi

Inom ergoterapi ges klienten handledning som gäller bl.a.

- förmåga att gestalta den egna kroppen och rörelserna
- samarbete mellan öga och hand och förmåga att använda båda händerna
- förmåga att styra sina aktiviteter
- personliga aktiviteter i det dagliga livet.

Ergoterapeutens utbildning och behörighet

Ergoterapeut är en legitimerad yrkesbeteckning inom hälso- och sjukvården som beviljas av Valvira. Ergoterapeuten ska ha yrkesexamen ergoterapeut (YH), ergoterapeut eller specialergoterapeut.

Med dessa godkända utbildningar jämföras utbildningar som godkänts i EU-/EES-länderna eller i länder utanför EU/EES.

Arbetshandledning för ergoterapeut

Ergoterapeuten ska ha möjlighet till arbetshandledning. FPA rekommenderar att arbetshandledaren har genomgått arbetshandledarutbildning.

11. Krav på lokaler för gruppterapi

11.1 Lokaler för vattenterapi

Krav på lokal för vattenterapi:

- Bassängen är tillräckligt stor för att gruppterapi ska kunna genomföras.
- Temperaturen i bassängen ska vara 26–32 °C.
- Bassängens djup ska
  - **för barn** vara högst 0,9 meter och **för unga** högst 1,5 meter eller alternativt ska bassängen vara sådan att ett område kan avgränsas enligt de här kraven på maximalt djup.
  - **för vuxna** vara högst 1,5 meter eller alternativt ska bassängen vara sådan att ett område kan avgränsas enligt det här kravet på maximalt djup.
- Vid bassängen ska finnas en lyftanordning, hiss eller ramp för att underlätta för klienten att komma i och upp ur bassängen.
- I samband med bassängen ska finnas separata dusch- och omklädningsrum för män och kvinnor (pojkar och flickor).

11.2 Lokaler för gruppterapi vid övriga terapiformer

Krav på lokal för gruppterapi:

- Utrymmena vid verksamhetsstället ska vara lämpliga för de klientgrupper som deltar i terapiformen i fråga, trygga och tillgängliga.
- **Vid verksamhetsstället ska finnas**
  - ett **rum för gruppterapi** på minst 20 kvadratmeter (exkl. väntrum och toalett)
  - **ett väntrum som lämpar sig för hela gruppen** (t.ex. en skolkorridor)
  - **toalettutrymmen**
  - ett **terapium** på minst 7 kvadratmeter för genomförande av individuella besök som ingår i gruppterapin (exkl. väntrum och toalett).

Utöver det som nämns ovan, ska serviceproducenten beakta också följande terapispecifika krav på lokalerna:

Fysioterapi

- **Vid verksamhetsstället** ska finnas dusch och omklädningsrum som lämpar sig för män och kvinnor (pojkar och flickor).
  - Serviceproducenten ska se till att klienternas integritetsskydd beaktas.

Musikterapi

- **Rummet för gruppterapi** måste ha ljudisolering och akustik som lämpar sig för musikterapi.

Observera:

- De ovan angivna kraven på de lokaler där terapi ges är minimikrav.
- Om serviceproducentens lokaler för gruppterapi inte uppfyller de ovannämnda minimikraven **kan lokalerna inte användas** för gruppterapi.

12. Genomförande av gruppterapi på distans

Gruppterapi som ordnas av FPA ges **huvudsakligen** ansikte mot ansikte. Frånsett vattenterapi är det möjligt att ge gruppterapi inom det egna försäkringsdistriktet också i form av distansrehabilitering. Vid gruppterapi ges distansrehabiliteringen i form av **videosamtal**.

Det är möjligt för gruppen att genomföra **alla eller en del av terapibesöken i form av videosamtal** förutsatt att alla klienter i gruppen deltar på distans. Ett terapibesök genomförs ansikte mot ansikte om det förutsätter manuell handledning eller terapiutrustning som serviceproducenten inte kan leverera till klienten.

Innan gruppterapi ges i form av videosamtal **ska terapeuten säkerställa** att

- klienterna i gruppen vill att terapigenomförs i form av videosamtal
- klienterna har tillräckligt kunnande för att delta i videosamtal
- varje klient i gruppen har en enhet med internetuppkoppling (t.ex. dator, pekplatta eller smarttelefon) och vid behov en webbkamera och hörlurar

- Terapeuten ska beakta att **varken** serviceproducenten eller FPA är skyldig att se till att klienten får den utrustning eller tilläggsutrustning som krävs.
- varje klient har tillgång till ett utrymme som garanterar lugn och integritet under videosamtalen
- en barnklient har en förälder eller någon annan trygg vuxen närvarande vid videosamtalet om barnets utvecklingsnivå förutsätter det.
  - Terapeuten ska se till att integriteten garanteras och att en trygg vuxen vid behov är närvarande också när terapi genomförs i daghems- eller skolmiljön.

Serviceproducenten ska ha

- en enhet med internetuppkoppling (t.ex. dator eller pekplatta) och den kringutrustning som behövs (t.ex. webbkamera och hörlurar)
- en applikation eller plattform som är datasäker och lätt att använda
  - Beakta att klienten ska kunna använda applikationen eller plattformen med olika slags enheter (dator, pekplatta och smarttelefon).
- teknisk support
- försäkringsskydd i enlighet med servicebeskrivningen som också gäller under videosamtal.

Videosamtalet ska genomföras så att serviceproducenten

- erbjuder klienten handledning och anvisningar före och under videosamtalet
  - Serviceproducenten ska notera att FPA **inte betalar** separat ersättning för det här utöver det egentliga terapibesöket.
- har testat förbindelsen tillsammans med klienten
- iakttar samma principer för integritetsskydd som vid rehabilitering ansikte mot ansikte
- har sammanställt anvisningar för 1) nödsituationer under videosamtal (t.ex. sjukdomsattack) och 2) avbrott i videosamtal på grund av tekniska problem
- beaktar faktorer som påverkar kvaliteten på videosamtalet (t.ex. lugn i rummet, akustiken och belysningen).

Datasäkerhet, dataskydd och tillgänglighet

För att garantera datasäkerheten och dataskyddet samt tillgängligheten vid distansrehabilitering ska serviceproducenten

- säkerställa att den i egenskap av sådan personuppgiftsansvarig som avses i EU:s allmänna dataskyddsförordning (2016/679) behandlar personuppgifter i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, dataskyddslagen och annan nationell speciallagstiftning
- se till att de datasystem som är avsedda för behandling av klient- och patientuppgifter inom social- och hälsovården är förenliga med bestämmelser och föreskrifter
- följa Valviras anvisningar om distanstjänster
- svara för att de datasystem som vid distansrehabiliteringen används för förmedling och lagring av patientuppgifter uppfyller kraven i bestämmelserna om sekretess, dataskydd och datasäkerhet
- försäkra sig om att klienten är medveten om datasäkerheten och dataskyddet i fråga om de anslutningar och applikationer eller plattformar som används vid distansrehabiliteringen
- göra adekvata patientjournalsanteckningar och föra patientregister i enlighet med gällande bestämmelser och föreskrifter.
- säkerställa att distansrehabiliteringen uppfyller kraven gällande tillgänglighet enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019)

Därtill rekommenderar FPA att serviceproducenten vid distansrehabilitering använder

- en krypterad dataförbindelse
- en applikation eller en plattform som kräver stark autentisering av klienten när man i samband med distansrehabiliteringen behandlar dokument som innehåller patientuppgifter om klienten.

Bilaga 1

Terapirapport på svenska eller samiska

FPA betalar en separat ersättning till serviceproducenten för att denne låter översätta terapirapporten i följande situationer:

- I försäkringsdistriktet har anbudsförfarandet inte omfattat terapi på språken i fråga.
- Försäkringsdistriktet har inte, trots anbudsförfarandet, lyckats upphandla terapi på språken i fråga.
- I försäkringsdistriktet finns inte under avtalsperioden tillgång till den terapi klienten behöver på språken i fråga och klienten söker sig därför till terapi som genomförs på finska.

FPA betalar en separat ersättning till serviceproducenten för kostnaderna för översättning av terapirapporten. Anbudsförfrågan preciseras genom att följande fasta priser fastställda av FPA läggs till i prisbilagan:

- Kostnader för översättning av terapirapporter till svenska
  - Terapirapport 73,00 euro/rapport (moms 0 %)
  - Terapirapport 90,52 euro/rapport (moms 24 %)
- Kostnader för översättning av terapirapporter till samiska
  - Terapirapport 113,00 euro/rapport (moms 0 %)
  - Terapirapport 140,12 euro/rapport (moms 24%)

Servicebeskrivning för producenter av terapi inom krävande medicinsk rehabilitering

Allmän del

1.1.2022

Uppdaterad 14.10.2021

Innehåll

1	Allmänna principer.....	4
1.1	Servicebeskrivning.....	4
1.2	God rehabiliteringspraxis.....	5
1.3	Behandling av klientens personuppgifter.....	6
1.4	Lagring av klientens personuppgifter.....	7
1.5	Användning av e-post.....	7
1.6	Användning av klientens uppgifter i forskningssyfte.....	7
2	Allmän information om genomförandet av terapin.....	8
2.1	Respons från klienter.....	8
2.2	Annullering eller avbrott.....	8
2.3	Behandling och terapi på klientens bekostnad.....	9
2.4	Tolkning.....	9
2.4.1	Tolkning till och från främmande språk och de andra inhemska språken.....	9
2.4.2	Distanstolkning.....	9
2.4.3	Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning.....	10
2.5	Resekostnader.....	10
2.6	Närstående.....	10
3	Serviceproducentens uppgifter.....	10
3.1	Uppgifter i anknytning till terapiarbetet.....	10
3.2	Personalförändringar och vikariat under avtalsperioden.....	10
3.3	Vikariatsarrangemang.....	11
4	Serviceproducentens lokaler och utrustning.....	11
4.1	Serviceproducent med verksamhetslokal.....	11
4.2	Serviceproducent utan verksamhetslokal.....	12

4.3	Utrustning.....	12
5	Dokumentation.....	13
5.1	Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen.....	13
6	Kvalitetsarbete, uppföljning och tillstånd.....	13
6.1	Kvalitetsledning och uppföljning av verksamheten.....	13
6.1.1	Innehållet i serviceproducentens kvalitetsledning och åtgärder som anknyter till den.....	14
6.2	Tillstånd.....	15
7	Mätmetoder.....	15
8	Försäkringar i samband med terapierna.....	16
8.1	Serviceproducentens försäkringsskydd.....	16
8.2	Information om försäkringsskydd.....	17
9	Klientsäkerhet.....	18
9.1	Allmänt.....	18
9.2	Försiktighetsåtgärder då en klient är bärare av en multiresistent mikroob och anvisningar gällande smittsamma sjukdomar.....	20
9.3	Anmälning av allvarliga olycksfall.....	20
10	Marknadsföring av rehabiliteringen.....	21
11	FPA:s uppgifter.....	22
11.1	Tillhandahållande av terapitjänster.....	22
11.2	Behandling av klientens rehabiliteringsärende.....	23
12	Fakturering och betalning av terapikostnader.....	24
12.1	Fakturering.....	24
12.2	Betalning.....	25
13	Kvalitetsrevision.....	25
14	Information och intressentgruppssamarbete.....	26

1 Allmänna principer

FPA ordnar och ersätter terapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering med stöd av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (nedan lagen om FPA-rehabilitering). I de servicebeskrivningar som görs upp av FPA fastställs innehållet i och kvalitetskriterierna för rehabilitering som ordnas av FPA, och att dessa uppfylls säkerställs genom kvalitetsrevision.

Serviceproducenten är skyldig att i första hand följa den lagstiftning som styr rehabiliteringsverksamheten och de ändringar som sker i den. Lagstiftningen är primär i förhållande till den här servicebeskrivningen.

1.1 Servicebeskrivning

Servicebeskrivningen för terapitjänster som ordnas av FPA består av 2 delar: en del som beskriver **terapitjänsten i fråga** och en **allmän del**. I fråga om gruppterapi består servicebeskrivningen av en allmän del och en del som beskriver gruppterapitjänsten. I fråga om individuell terapi består servicebeskrivningen av en allmän del och en del som beskriver den individuella terapitjänsten. Delarna kompletterar varandra och båda två ska tillämpas när terapi som ordnas av FPA genomförs. I den del av servicebeskrivningen som beskriver terapitjänsten finns preciseringar gällande terapitjänsten i fråga, t.ex. om terapeuternas kompetens och terapilokalerna.

Såväl den allmänna delen som den del som beskriver terapitjänsten är bindande för serviceproducenten såsom en del av avtalet mellan FPA och serviceproducenten.

Serviceproducenten ska se till att servicebeskrivningarna och uppgifter om patientombudsmannen är tillgängliga så att klienterna har möjlighet att läsa dem.

Servicebeskrivningarnas syfte och innehåll

I den **allmänna delen** av servicebeskrivningen och i **den del som beskriver terapitjänsten** anges kvalitetskraven för den rehabilitering som ordnas av FPA.

Serviceproducentens uppgift är att

- genomföra terapitjänsten för klienten i enlighet med den allmänna delen av servicebeskrivningen och den del som beskriver terapitjänsten.
- eftersträva en så hög rehabiliteringseffekt som möjligt
- säkerställa att klientens rättigheter tillgodoses och att terapin håller hög kvalitet.

1.2 God rehabiliteringspraxis

Klienten har rätt till högklassig rehabilitering som bygger på hans eller hennes egna behov och mål utifrån ett rehabiliteringsbeslut från FPA.

God rehabiliteringspraxis grundar sig på vetenskaplig evidens gällande rehabiliteringens effekter och på empiriskt grundade metoder som är allmänt godkända och etablerade inom den rehabilitering som ordnas av FPA och den offentliga hälso- och sjukvården. God rehabiliteringspraxis beskrivs i boken *Hyvän kuntoutuskäytännön perusta*.¹

Som **referensram för rehabiliteringen** används **ICF-klassifikationen** (WHO:s internationella klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa), och man utgår från klassifikationen när klientens rehabilitering planeras, genomförs och utvärderas. Serviceproducenten ska säkerställa att personalen har en gemensam syn på hur klientens individuella livssituation och miljö ska kartläggas och beaktas på ett helhetsbetonat sätt. [Närmare information om referensramen ICF \(thl.fi\)](#).

Klienten och serviceproducenten gör tillsammans upp en plan för hur terapin ska genomföras utifrån rehabiliteringsmålen och bedömer måluppfyllelsen med hjälp av **GAS-metoden** (Goal Attainment Scaling).

---

¹ Paltamaa J., Karhula M, Suomela-Markkanen T., Autti-Rämö I., red. Hyvän kuntoutuskäytännön perusta. Käytännön ja tutkimustiedon analyysistä suositukseen vaikeavammaisen kuntoutuksen kehittämishankkeessa. Helsingfors: FPA, 2011. Del V, kapitel 17.

1.3 Behandling av klientens personuppgifter

EU:s dataskyddsförordning (2016/679) reglerar behandlingen av personuppgifter och fastställer rollerna för de aktörer som behandlar personuppgifter. Serviceproducenten fungerar i enlighet med dataskyddsförordningen som självständig personuppgiftsansvarig och producenten ansvarar för att behandla personuppgifter på det sätt som förutsätts i dataskyddslagstiftningen. Med behandling av klientens personuppgifter avses exempelvis insamling, lagring, användning, överföring och utlämnande av personuppgifterna. Med personuppgifter avses även exempelvis ljud-, film- och videoinspelningar samt fotografier.

Vid behandlingen av personuppgifter ska principerna för datasekretess enligt dataskyddslagstiftningen tillämpas och skyldigheterna enligt dataskyddsförordningen beaktas i fråga om de registrerades rättigheter. En klient har rätt att hos serviceproducenten och FPA granska de handlingar som rör honom eller henne och rehabiliteringsprocessen. Det ska vara möjligt att plocka ut uppgifter om FPA:s klienter separat från uppgifter om andra servicebeställares klienter eller från enhetens övriga patientregisteruppgifter.

Om genomförandet av rehabiliteringen förutsätter utlämnande eller mottagande av uppgifter ska serviceproducenten se till att klienten har gett sitt samtycke till detta. Serviceproducenten måste ha klientens samtycke om producenten använder sekretessbelagda uppgifter som gäller klienten för andra ändamål än för att genomföra FPA-rehabilitering. Klientens samtycke ska vara en medveten, genuint frivillig och entydig viljeyttring som är specificerad på det sätt som avses i dataskyddsförordningen. FPA rekommenderar att serviceproducenten ber att få samtycket i skriftlig form.

När det är fråga om journalhandlingar ska serviceproducenten beakta speciallagstiftningen om patientjournaler, såsom lagen om patientens ställning och rättigheter, social- och hälsovårdsministeriets förordning om journalhandlingar, lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården samt myndigheternas anvisningar om journalhandlingar.

1.4 Lagring av klientens personuppgifter

För att kunna kontrollera tjänsternas kvalitet har FPA rätt att kontrollera hur tjänsterna genomförs. Därför ska klienternas rehabiliteringshandlingar lagras åtminstone under hela avtalsperioden för rehabiliteringstjänsten i fråga.

Observera att klientuppgifter, i enlighet med dataskyddsförordningen, får lagras endast så länge som det behövs med tanke på de ändamål som klientuppgifterna ska användas för. I fråga om journalhandlingar ska lagstiftningen om förvaring av journalhandlingar iakttas.

1.5 Användning av e-post

Serviceproducenten ska använda en skyddad förbindelse när den skickar uppgifter om **enskilda klienter** per e-post. Vid användningen av skyddad e-post ansvarar serviceproducenten för att

- e-posten är skyddad
- klientens namn eller andra personuppgifter inte anges i rubrikfältet
- bilagorna är läsbara.

[Närmare information om användningen av skyddad e-post \(fpa.fi\).](#)

Observera: Den här anvisningen **gäller inte** terapirapporter. De ska lämnas in till FPA **per post**.

1.6 Användning av klientens uppgifter i forskningssyfte

Serviceproducenten ska i sin forskningsverksamhet beakta de krav som anges i dataskyddslagstiftningen och i lagen om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården.

Ifall uppgifter om klienterna används i forskningssyfte antingen under rehabiliteringens gång eller senare ska serviceproducenten inhämta skriftligt samtycke både av klienterna och av rehabiliteringsgruppen vid FPA. Situationen kan också kräva ett utlåtande av den etiska kommittén. Serviceproducenten och den som bedriver

forskningen (forskningsinrättning eller forskare) svarar för att behövligt utlåtande har skaffats. [Mer information om forskningstillstånd \(fpa.fi\)](https://fpa.fi).

2 Allmän information om genomförandet av terapin

2.1 Respons från klienter

- Klienten kan ge serviceproducenten eller FPA skriftlig eller muntlig respons om den rehabilitering han eller hon får eller har fått.
- Om klienten ger respons som gäller den egentliga terapin medan rehabiliteringen pågår beaktar serviceproducenten responsen och antecknar den samt vidtagna åtgärder i klientens handlingar.
- Om klienten ger respons till FPA om att tjänsten inte genomfördes avtalsenligt kontaktar FPA klienten och serviceproducenten. Utgående från detta beslutar FPA om eventuella fortsatta åtgärder.

2.2 Annullering eller avbrott

- En klient som är förhindrad att påbörja en beviljad rehabilitering, eller vars rehabilitering avbryts, är (enligt lagen om FPA-rehabilitering) skyldig att utan dröjsmål anmäla detta till serviceproducenten och till FPA.
- Klienten får uppgift om sin anmälningsplikt i rehabiliteringsbeslutet.
- Klienten förbinder sig att utnyttja de överenskomna terapibesöken och att vid hinder avboka dem i god tid.
  - Om klienten vill avbryta rehabiliteringen diskuterar han eller hon frågan med terapeuten och vårdenheten. Klienten meddelar FPA om rehabiliteringen avbryts.
- Klienten ska i första hand diskutera eventuella behov att ändra rehabiliteringsplanen med vårdenheten.
- Klienten eller dennes intressebevakare är skyldiga att meddela långvarig institutionsvård till serviceproducenten och FPA.

2.3 Behandling och terapi på klientens bekostnad

Klienten kan om han eller hon så önskar själv på egen bekostnad köpa behandlingar eller terapier som serviceproducenten erbjuder. De ska dock genomföras så att de inte förhindrar eller stör genomförandet av terapi i enlighet med servicebeskrivningen.

2.4 Tolkning

2.4.1 Tolkning till och från främmande språk och de andra inhemska språken

FPA ordnar tolkning till och från ett främmande språk för klienter som deltar i rehabilitering och/eller deras närstående. Tolkning till och från främmande språk kan beviljas på det sätt som FPA särskilt fastställt: till exempel vid gruppterapi kan tolkning ordnas endast för individuella möten. [Mer information om tolkning vid rehabilitering \(fpa.fi\)](https://www.fpa.fi).

De tolkar som anlitas är sådana som arbetar för en serviceproducent som har ingått avtal med FPA, och FPA betalar kostnaderna för tolkningen.

För klienter som talar svenska eller samiska ordnas tolkning på deras modersmål (språklagarna 423/2003 och 1086/2003) om tjänsten inte kan tillhandahållas på deras eget språk. Tolkning ordnas för hela terapitiden.

Om klienten behöver tolkning får serviceproducenten i samband med rehabiliteringsbeslutet anvisningsbrevet Ordnande av tolkning till och från främmande språk i samband med rehabilitering. Brevet innehåller instruktioner för rehabiliteringsfall som kräver tolkning.

Tolkningen till och från ett främmande språk i samband med rehabilitering kan genomföras som tolkning på plats eller som distanstolkning. FPA ersätter producenten av tolktjänsten för tolkningskostnaderna. För klienten är tolkningen gratis.

2.4.2 Distanstolkning

Distanstolkning kan ordnas per telefon eller som videosamtal. [Mer information om distanstolkning \(fpa.fi\)](https://www.fpa.fi).

2.4.3 Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning

Klienter med syn- och hörselskada, hörselskada eller talskada har rätt till tolktjänst i enlighet med lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010). [Mer information om tolktjänst för personer med funktionsnedsättning \(fpa.fi\)](#).

2.5 Resekostnader

FPA ersätter enligt det som bestäms i lagen om FPA-rehabilitering klienten och dennes närstående för de nödvändiga och skäligena reskostnader som rehabiliteringen medfört till den del som kostnaderna överstiger självriskandelen för reskostnader. Klientens och den anhörigas kostnader för resor till och från rehabiliteringen ersätts på ansökan och utifrån erhållna utredningar.

2.6 Närstående

Klientens närstående har i tillämpliga delar samma rättigheter och skyldigheter som klienten om klienten på grund av att han eller hon är minderårig eller på grund av sin sjukdom inte kan sköta sina rättigheter och skyldigheter.

3 Serviceproducentens uppgifter

3.1 Uppgifter i anknytning till terapiarbetet

Serviceproducentens uppgift är att säkerställa och se till

- att terapeuternas yrkeskunskap och kompetens upprätthålls såsom lagstiftningen och terapiarbete av hög kvalitet förutsätter samt att yrkeskunskapen och kompetensen utvecklas
- att arbetshandledningen genomförs minst på det sätt som förutsätts i den del av servicebeskrivningen som beskriver terapitjänsten
- att de yrkesetiska och yrkesrelaterade anvisningarna följs i terapiarbetet.

3.2 Personalförändringar och vikariat under avtalsperioden

Serviceproducenten ansvarar för att

- när en terapeut byts försäkra sig om att den nya terapeuten uppfyller de krav på utbildning och behörighet, kunskaper i förstahjälpen och språkkunskaper

som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver terapitjänsten och i den allmänna delen.

- kvaliteten på tjänsten motsvarar anbudet under hela avtalsperioden.

3.3 Vikariatsarrangemang

Serviceproducentens uppgift är att säkerställa och se till behövliga vikariatsarrangemang under semesterperioden och under annan tid. En terapeut som uppfyller behörighetskraven i servicebeskrivningen gällande terapin i fråga (inte t.ex. en studerande) kan fungera som vikarie.

Serviceproducenten **behöver inte** meddela FPA att en vikarie anlitas om vikarien är en terapeut som ingår i samma avtal.

Vikariatsarrangemang ska alltid överenskommas med FPA:s avtalshantering om vikarien är en terapeut som inte har fastställts som avtalsterapeut för det avtal som behovet av vikarie gäller. Detta kräver att uppgifter om den terapeut som verkar som vikarie lämnas in till avtalshanteringen. Avtalshanteringen kontrollerar terapeutens behörighet och att terapeuten har gällande Fhj1-utbildning. [Avtalshanteringens blanketter för meddelande av förändringar och kontaktuppgifter finns på FPA:s webbplats \(fpa.fi\).](#)

4 Serviceproducentens lokaler och utrustning

4.1 Serviceproducent med verksamhetslokal

Serviceproducenter som har verksamhetslokal har

- ett eget verksamhetsställe eller
- ett verksamhetsställe som serviceproducenten hyr. Att verksamhetsstället hyrs betyder att gängse hyra betalas för lokalerna och att det finns ett gällande hyresavtal. Med ett sådant verksamhetsställe avses också lokaler i ett daghem eller i en skola för vilka serviceproducenten betalar hyra.

Observera: För vattenterapi och ridterapi kan en serviceproducent med verksamhetslokal förutom sitt eget verksamhetsställe använda andra ställen för att genomföra terapi (andra bassängutrymmen/andra lokaler för ridterapi), för

användningen av vilka producenten betalar en besöksavgift. De andra ställena där terapi genomförs ska uppfylla alla de samma krav som gäller för verksamhetsstället.

4.2 Serviceproducent utan verksamhetslokal

Serviceproducenter som saknar verksamhetslokal

- har inte ett eget eller hyrt verksamhetsställe, utan använder lokaler till exempel i ett daghem eller en skola. Serviceproducenten har avtalat om användningen av lokalerna men betalar inte hyra för dem.
- har inte en egen eller hyrd terapibassäng för vattenterapi, utan ger vattenterapi i en annan bassäng och betalar en besöksavgift för användningen av den.
- har inte ett eget eller hyrt verksamhetsställe för ridterapi, utan genomför ridterapi genom att betala en s.k. besöksavgift för användningen av lokalerna och hästen.

Observera: De lokaler som används ska uppfylla de minimikrav som ställs i den del av servicebeskrivningen som beskriver terapitjänsten.

4.3 Utrustning

Serviceproducenten ska se till att den utrustning som används vid rehabiliteringen

- motsvarar klienternas behov, är mångsidig och säker att använda
- har genomgått underhåll, är kalibrerad och rengjord och säker att använda och att alla som använder utrustningen har instruerats i användningen (lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård).

Serviceproducenten ska i enlighet med arbetarskyddslagen se till att arbetsmaskinerna och arbetsredskapen i de egna lokalerna används på ett säkert sätt vid rehabiliteringen.

5 Dokumentation

5.1 Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen

Serviceproducenten ska dokumentera genomförandet av terapin så att uppgifterna kommer till samlad nytta i arbetet under terapin och så att de går att verifiera i efterhand. Varje klients personliga angelägenheter dokumenteras i separata handlingar. Sekretessbelagda uppgifter om klienten som samlas under terapins gång används endast under klientens terapiprocess.

Serviceproducenten ska anteckna bl.a. följande uppgifter i klientens handlingar:

- centrala uppgifter samt utvärderings- och mätresultat som fåtts genom kontakter och intervjuer
- uppgifter om individuella besök och gruppbesök (tidpunkt, genomförare, innehåll och iakttagelser)
- uppgifter om videosamtal (tidpunkt, genomförare, innehåll och iakttagelser)
- närståendes deltagande
- uppgifter gällandesamarbete under rehabiliteringens gång.

Till klientens handlingar ska fogas

- tidtabellen för terapin och en skriftlig terapiplan
- blanketten Mina mål
- beskrivning av hur och var terapin genomförs
- blanketter som rör utvärdering och mätning
- eventuella uppgifter mellan perioderna
- övrig information som gäller klientens rehabilitering
- eventuell terapiförbindelse
- terapeutens namn och kontaktuppgifter.

6 Kvalitetsarbete, uppföljning och tillstånd

6.1 Kvalitetsledning och uppföljning av verksamheten

Genom kvalitetsledning leder, planerar, utvärderar och förbättrar serviceproducenten sin verksamhet som helhet för att nå de kvalitetsmål som satts upp för terapin. Målet är

att klienten får terapi av hög kvalitet utifrån sina behov och mål vid rätt tidpunkt och på rätt ställe.

Terapi av hög kvalitet innebär tjänster som grundar sig på bästa tillgängliga kunskap eller evidens och som främjar klientens funktionsförmåga, välbefinnande och arbetsförmåga och där målet är att maximera rehabiliteringens effekt och att minimera riskerna. Serviceproducenten utvecklar kvalitetsledningen i sin verksamhet som helhet så att den omfattar alla FPA:s terapitjänster.

6.1.1 Innehållet i serviceproducentens kvalitetsledning och åtgärder som anknyter till den

Kvalitetsarbete

Det rekommenderas att serviceproducentens kvalitetsarbete innefattar följande:

- en skriftlig processbeskrivning eller ett skriftligt schema
- arbetsbeskrivningar och anvisningar för personalen
- beskrivningar som gäller genomförandet av individuell terapi och terapi i grupp.

Serviceproducenten fastställer och registrerar kvalitetsmålen för funktionerna och åtgärderna till exempel i en kvalitetshandbok eller annan motsvarande fil.

Insamling av klientrespons

Serviceproducenten ska aktivt följa upp och utvärdera genomförandet av terapitjänster som ordnas av FPA och kvaliteten på tjänsterna. Det här görs genom systematisk och aktiv insamling av klientrespons. Responsen ska samlas in skriftligt och även respons som ges muntligt ska dokumenteras. Det rekommenderas att responsen till FPA alltid ges i skriftlig form.

Om en klient ger negativ respons under rehabiliteringen ska serviceproducenten undersöka saken noggrant för att kunna förbättra den framtida klientupplevelsen. Serviceproducenten ska utnyttja responsen vid planeringen av verksamheten och vid utvecklandet av den pågående och den framtida verksamheten. Eventuella klientspecifika åtgärder ska även antecknas i klientens handlingar.

Mätning av de kritiska punkterna i terapitjänsten

Serviceproducenten ska i sitt utvecklings- och kvalitetetsarbete använda minst två processmått för att följa upp och utvärdera hur rehabiliteringsprocesserna fungerar.

Kritiska punkter som behöver mätas i terapin kan till exempel vara

- hur förhandsuppgifterna utnyttjas i terapin
- hur terapin dokumenteras
- incidenter
- inträffade olycksfall
- annullerade besök
- avbrutna terapier.

Med hjälp av kvalitetsutvärdering utvecklar serviceproducenten sin verksamhetsom helhet.

FPA kan också begära en utredning om hur serviceproducenten har genomfört kvalitetsledning inom terapin och beaktat eventuella observerade behov gällande utvecklingen och genomförandet av terapiverksamheten.

6.2 Tillstånd

Då terapitjänsten inbegriper hälso- och sjukvårdstjänster ska serviceproducenten följa bestämmelserna i lagen om privat hälso- och sjukvård (1990/152) gällande anmälnings- och tillståndsförfarandet. Det här gäller inte serviceproducenter som inte omfattas av anmälnings- och tillståndsförfarandet enligt nämnda lag.

7 Mätmetoder

Klientens funktionsförmåga bedöms under terapin på ett ändamålsenligt sätt och i tillräcklig omfattning med **lämpliga, adekvata och tillförlitliga mätinstrument** (t.ex. mätinstrumenten i databasen TOIMIA).

Mätinstrument som ska användas är bl.a.

GAS (Goal Attainment Scaling)

- Metoden går ut på att man formulerar individuella terapimål för klienten och utifrån dem gör upp en plan så att målen kan nås.
- Med hjälp av metoden fastställer serviceproducenten målen för terapin i samråd med klienten och eventuellt dennes närstående.

Målen

- ska vara realistiska för klienten, tidsangivna, mätbara och ändamålsenliga och de ska kunna formuleras skriftligt
- ska formuleras i **början** av terapin, justeras **under** terapins gång och utvärderas i **slutet** av terapin
- kan också formuleras med hjälp av exempelvis boken Metku för barn eller brädspelet Spiral.

[Närmare information om uppställande av mål med hjälp av boken Metku \(metropolia.com\)](https://metropolia.com)

[Närmare information om uppställande av mål med hjälp av brädspelet Spiral \(kuntoutussaatio.fi\)](https://kuntoutussaatio.fi)

FPA rekommenderar utbildning i GAS-metoden för terapeuter som tillhandahåller terapi inom ramen för krävande medicinsk rehabilitering. De anställda kan genomgå utbildningen vid yrkeshögskolor (3 sp) eller i form av utbildning som serviceproducenten ordnar vid det egna verksamhetsstället eller som annan motsvarande utbildning. [Närmare information om GAS-metoden \(fpa.fi\)](https://fpa.fi)

8 Försäkringar i samband med terapierna

8.1 Serviceproducentens försäkringsskydd

Serviceproducenten ska ha följande försäkringsskydd för klienterna:

- **ansvarsförsäkring för verksamheten** som täcker rehabiliteringsverksamheten
- **patientförsäkring**, om rehabiliteringen genomförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som tillhandahåller hälso- eller sjukvårdstjänster

- **gruppolycksfallsförsäkring** som täcker personskador som uppstått under terapin
- för de musikerapeuter som inte kan få en patientförsäkring räcker det med ansvarsförsäkring för verksamheten och olycksfallsförsäkring

Patientförsäkring

Patientförsäkringens ska också täcka hälso- och sjukvård som ges av en **studerande**.

Patientförsäkringsskyddet gäller hälso- och sjukvård **som ges i Finland**. Ett villkor är att såväl klienten som den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som tillhandahåller tjänsten fysiskt befinner sig i Finland.

Gruppolycksfallsförsäkring

Olycksfallsförsäkringen kan ersätta sådana skador som patientförsäkringen inte täcker. Olycksfallsförsäkringen ska gälla även under distansrehabilitering i realtid (t.ex. videosamtal).

FPA **förutsätter inte** att olycksfallsförsäkringen täcker klientens resor mellan hemmet och rehabiliteringsstället i samband med rehabiliteringen.

Gruppolycksfallsförsäkringen ska uppfylla följande minimikrav:

- vårdkostnader på grund av olycksfall ersätts upp till minst 8 500 euro
- ersättningen för bestående men på grund av olycksfall är minst 5 000 euro
- ersättningen för dödsfall på grund av olycksfall är minst 5 000 euro
- musikerapeuter som inte kan få en patientförsäkring måste ha en ansvarsförsäkring för verksamheten och en gruppolycksfallsförsäkring.

8.2 Information om försäkringsskydd

Serviceproducenten ska innan rehabiliteringen inleds skriftligen meddela klienten hur han eller hon är försäkrad och vilka situationer försäkringsskyddet täcker. Klienten ska också på förhand få information om ersättningsbeloppen enligt olycksfallsförsäkringen.

I samband med ett olycksfall eller en skada går serviceproducenten tillsammans med klienten igenom innehållet i försäkringsskyddet och de maximala ersättningsbeloppen samt handleder klienten vid uppgörandet av skadeanmälan.

FPA **ersätter inte** klienten, klientens närstående eller serviceproducenten för kostnader som uppstår på grund av olycksfall eller skada under terapin eller fritiden.

9 Klientsäkerhet

9.1 Allmänt

Beredskap för nödsituationer

Serviceproducenten ansvarar för att den för varje verksamhetsställe har en uppdaterad handlingsplan för nödsituationer och att alla som hör till personalen känner till den.

Anvisningar för särskilda situationer

Serviceproducenten ska noggrant förbereda sig inför problemsituationer och utarbeta tydliga anvisningar om förfarandet vid till exempel hot om fysiskt eller psykiskt våld, droganvändning, epidemier och olycksfall. Myndigheternas anvisningar gällande ovannämnda situationer ska beaktas. Serviceproducenten ska se till att anvisningarna uppdateras och att personalen har aktuell utbildning på den här punkten.

Räddningsplan

Serviceproducenten ska säkerställa att den har

- en uppdaterad räddningsplan som motsvarar det som anges i räddningslagen och i statsrådets förordning om räddningsväsendet, och som övervakas av brandmyndigheten på behörigt sätt
- en utredning om utrymningssäkerheten, som regelbundet granskas och uppdateras och som även beaktar förutsättningarna för personer med begränsad funktionsförmåga (t.ex. barn, personer med rörelsenedsättning syn- och hörselskador, minnessjukdomar och personer som får närståendevård) att rädda sig vid en eldsvåda.

Användning av bassängutrymmen

Serviceproducenten ska följa Säkerhets- och kemikalieverkets (Tukes) anvisning 1/2015, "Främjande av säkerheten i simhallar och badanläggningar". [Närmare information om främjande av säkerheten i bassängutrymmen \(tukes.fi\)](#)

Vid vattenterapi i bassängutrymmen verkar vid gruppterapier den ena av **de terapeuter som ger terapi** och vid individuell terapi **den terapeut som ger terapi** som övervakare. Övervakaren förutsätts ha avlagt minst Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbunds Trim-kurs eller en kurs av motsvarande längd och innehåll. Kursen ska genomgåas med 4 års mellanrum. Den som ger terapi **kan endast verka** som övervakare för sin egen klient.

Säkerhet vid ridterapi

Serviceproducenten ska se till att ridterapi ges i lokaler som uppfyller kraven i Säkerhets- och kemikalieverkets (Tukes) anvisning 5/2015, Främjande av säkerheten i ridtjänster. [Närmare information om säkerhet vid ridterapi \(tukes.fi\)](#)

Terapeutens beredskap för första hjälpen

Serviceproducenten ansvarar för klientsäkerheten under klientens terapi. Det finns ett fastställt krav på terapeutens beredskap för första hjälpen, som ska uppfyllas under hela avtalsperioden. Den här beredskapen består av

- Finlands Röda Kors (FRK) Fhj1-utbildning eller motsvarande utbildning (med Fhj1-utbildning avses Finlands Röda Kors (FRK) Fhj1-utbildning eller annan utbildning på motsvarande nivå). Fhj1-utbildningen ger sådana grundläggande kunskaper och färdigheter som behövs i nödsituationer och vid de vanligaste sjukdoms- och olycksfallen.
- Finlands Röda Kors (FRK) Fhj1-utbildning eller motsvarande utbildning som fullgjorts tidigare och som uppdaterats med en giltig kurs i livräddande första hjälpen, repetitionskurs eller motsvarande.

Om terapeuten till sin grundutbildning är läkare (till exempel när psykoterapi ges av en psykiater) måste terapeuten ha en gällande **utbildning i livräddande första hjälpen eller motsvarande**.

9.2 Försiktighetsåtgärder då en klient är bärare av en multiresistent mikroob och anvisningar gällande smittsamma sjukdomar

När en klient är bärare av en multiresistent mikroob (t.ex. MRSA, ESBL-Klebsiella, CPE eller VRE) ska serviceproducenten vid behov kontakta infektionsläkaren eller den person som ansvarar för smittbekämpningen i det egna sjukvårdsdistriktet för att få nödvändiga instruktioner.

Om en bärare av en multiresistent mikroob har ett öppet infekterat sår, sårig hud eller en starkt fjällande hudsjukdom som inte kan täckas, kan inledningen av rehabiliteringen flyttas fram i samråd med klienten, infektionsläkaren eller den person som ansvarar för smittbekämpningen på hemorten, vårdenheten och FPA.

I princip ska rehabilitering dock ordnas, och för detta ska serviceproducenten skaffa adekvata skydd. Lokalerna ska städas ordentligt mellan alla klienter, också när man inte vet om att någon bär på en infektion.

Vid genomförandet av försiktighetsåtgärder gällande beröring tillämpas instruktioner som fått av infektionsläkaren eller den person som ansvarar för smittbekämpningen i området samt anvisningen från Institutet för hälsa och välfärd (THL) (Institutet för hälsa och välfärd: Anvisning för förebyggande av smittspridning av multiresistenta mikroorganismer).

Vid eventuella epidemier och pandemier ska serviceproducenten följa myndigheternas anvisningar (till exempel Institutet för hälsa och välfärd och regionförvaltningsverken) och FPA:s aktualitetsanvisningar.

9.3 Anmälning av allvarliga olycksfall

Serviceproducenten ska omedelbart meddela FPA:s grupp för rehabiliteringstjänster per e-post (kuntoutus_palvelukuvaukset@kela.fi) om någon klient under terapin råkar ut för ett allvarligt olycksfall som leder till långvarig sjukhusvård, bestående skada eller döden.

Följande ska då meddelas:

- vilken terapi det gäller
- vem som har drabbats och när
- vad som har hänt
- hur situationen har hanterats
- vilken fortsatt behandling som getts och vilka åtgärder som vidtagits
- vilka åtgärder serviceproducenten har vidtagit på grund av det allvarliga olycksfallet
- uppgift om försäkringsbolaget samt datum för inlämnande av ersättningsansökan och handläggningsnummer eller referens.

10 Marknadsföring av rehabiliteringen

Serviceproducenten kan marknadsföra sina tjänster först när FPA och serviceproducenten har undertecknat ett avtal om den aktuella rehabiliteringstjänsten.

Serviceproducenten ska ha egna uppdaterade webbsidor där det är lätt att hitta bl.a. följande:

- det verksamhetsställe som ingår i avtalet och verksamhetsställets kontaktuppgifter
- den avtalsenliga terapitjänsten och dess referensram
- uppgifter om de terapeuter som tillhandahåller terapi enligt avtalet och deras arbetserfarenhet, specialkompetens som förvärvats genom utbildning och huvudsakliga målgrupp (vuxna, barn och unga)
- avtalsterapeuternas språkkunskaper och förmåga att använda kommunikationsmetoder som stöder och ersätter tal
- ställen där terapi genomförs
- utrustning som används vid terapin
- kösituationen för individuella terapitjänster
  - lediga platser och platser som blir lediga
  - finns tjänsten att tillgå för finskspråkiga eller svenskspråkiga klienter
- pågående och planerade grupper för gruppterapi och komplettering av grupperna samt uppgift om för vilken åldersgrupp platser finns lediga
- eventuell uppgift om att det finns eller har funnits djur på serviceproducentens verksamhetsställe (beaktande av allergiska klienter)

- uppgift om huruvida djur kan tas med till serviceproducentens verksamhetsställe (t.ex. assistanshund)

Observera: Vidare ska det på serviceproducentens webbplats finnas uppgift om att serviceproducenten har ett gällande avtal med FPA om tillhandahållande av terapitjänster och uppgift om vilka av serviceproducentens tjänster som ingår i avtalet med FPA.

När serviceproducenten informerar om FPA-rehabilitering ska den se till att följande uppgifter tydligt framgår av informationen:

- det är fråga om rehabilitering som ordnas och finansieras av FPA
- klienten har möjlighet att ansöka om ersättning för resekostnader hos FPA

Uppgifterna i marknadsföringen **får inte** strida mot avtalet, servicebeskrivningarna eller FPA:s anvisningar. Klienterna ska utifrån annonsen få en klar uppfattning om den terapitjänst som marknadsförs.

Serviceproducenten ska instruera klienten att gå in och bekanta sig med FPA:s webbplats där det finns närmare information om FPA:s förmåner. Serviceproducenten ska vid behov uppmana klienten att kontakta FPA.

[Närmare information om servicenumren för de olika förmånerna \(fpa.fi\)](#) och [närmare information om FPA:s serviceställen \(fpa.fi\)](#).

11 FPA:s uppgifter

11.1 Tillhandahållande av terapitjänster

Serviceproducenten

Ett företag, en stiftelse eller annan sammanslutning som tillhandahåller rehabiliteringstjänster som avses i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner kan verka som producent av FPA:s rehabiliteringstjänster.

FPA kan köpa rehabiliteringstjänster av en offentlig eller därmed jämförbar producent endast om det inte annars är möjligt att fullgöra skyldigheten att ordna rehabilitering enligt lagen (FRPL 53 § 2 mom.). Som offentlig eller därmed jämförbar producent betraktas också en serviceproducent som erbjuder rehabiliteringstjänster som underleverantör för en offentlig eller därmed jämförbar aktör. Som jämförbar med en offentlig aktör betraktas inte en sådan privat serviceproducent som tillhandahåller rehabiliteringstjänster i den offentliga hälso- och sjukvårdens lokaler om serviceproducenten betalar gängse hyra på orten för användningen av lokalerna.

En serviceproducent **kan inte** samtidigt fungera både som producent av rehabiliteringstjänster och som planerare av klientens rehabilitering.

Underleverans

Serviceproducenten kan också genomföra FPA-terapi med hjälp av underleverantörer.

Observera att

- underleverantören och serviceproducenten **alltid är separata företag**
- underleverantören inte står i avtalsförhållande till FPA
- en underleverantör inte kan vara en offentlig eller därmed jämförbar aktör.

Anlitandet av underleverantörer minskar inte serviceproducentens ansvar för genomförandet av terapitjänsten. Serviceproducenten ansvarar inför FPA för den terapi som underleverantören tillhandahåller, för ansvaren och skyldigheterna som för sina egna.

11.2 Behandling av klientens rehabiliteringsärende

Klienten ansöker om FPA-rehabilitering genom att fylla i en ansökningsblankett (KU104r). Utöver ansökan behövs som bilaga en rehabiliteringsplan, ett läkarutlåtande B eller en medicinsk utredning som innehåller motsvarande uppgifter.

Rehabiliteringsbeslut

Klienten får alltid ett skriftligt beslut om den rehabilitering han eller hon ansökt om med uppgifter om avgörandet samt motiveringar. Det positiva eller negativa rehabiliteringsbeslutets sänds också för kännedom till den aktör som ansvarar för vården och rehabiliteringen samt för uppgörandet och uppföljningen av rehabiliteringsplanen. Med ett positivt beslut får klienten bland annat anvisningar som gäller rehabiliteringen.

Klientens positiva rehabiliteringsbeslut skickas också till serviceproducenten för kännedom.

Med beslutet skickas följande uppgifter:

- kopior av rehabiliteringsplanen och av läkarutlåtanden
- kopia av ansökan
- bakgrundsinformation om klienten
- motiveringar till behovet av rehabilitering
- andra uppgifter som behövs för rehabiliteringen.

12 Fakturering och betalning av terapikostnader

12.1 Fakturering

Serviceproducenten förbinder sig att iaktta de priser och priskategorier som anges i avtalet. De överenskomna priserna inkluderar alla kostnader för terapin i fråga. Serviceproducenten får inte ta ut någon klientavgift, självriskandel eller annan tilläggsavgift av klienten för sådan terapi som genomförs i enlighet med servicebeskrivningen.

Serviceproducenten ska skicka fakturan till FPA **senast inom 2 månader** efter att terapin genomförts. Vid faktureringen ska FPA:s fakturablanketter KU206r och KU203r eller en blankett som innehåller motsvarande uppgifter i samma ordning användas.

Serviceproducenten kan fakturera

- för terapi som genomförts enligt klientens rehabiliteringsbeslut och servicebeskrivningen
- endast för kostnader för genomförda terapibesök

Serviceproducenten ska se till att fakturorna görs upp och lämnas in till FPA enligt anvisningarna för faktureringen.

12.2 Betalning

FPA betalar på grundval av en godkänd faktura de faktiska avtalsenliga kostnaderna för terapin till serviceproducenten. FPA ersätter inte kostnader för annullerade terapibesök eller för terapibesök under en period med slutenvård.

I sådana fall där klienten avbryter rehabiliteringen betalar FPA ersättning till serviceproducenten endast för terapibesök som genomförts.

13 Kvalitetsrevision

Kvalitetsrevision är en systematisk, objektiv och dokumenterad utvärdering som utförs av FPA för att säkerställa och utveckla kvaliteten på rehabiliteringsverksamheten. Som kvalitetsrevisorer verkar utbildade FPA-tjänstemän.

Syftet med kvalitetsrevisionen är att säkerställa att serviceproducenten genomför rehabiliteringstjänsten med fokus på klienten och i enlighet med servicebeskrivningen samt på det sätt som anges i avtalet.

Över kvalitetsrevisionen sammanställs en revisionsrapport, där de viktigaste observationerna framgår. Serviceproducenten ska korrigera de avvikelser som observerats under kvalitetsrevisionen.

Under kvalitetsrevisionen granskas exempelvis följande delområden av kvaliteten:

- kvalitetsledningen
- personalen

- rehabiliteringslokalerna och utrustningen
- klientsäkerheten
- klientens rättigheter
- innehållet i rehabiliteringsprocessen och genomförandet
- dokumenteringen.

14 Information och intressentgruppssamarbete

FPA informerar om rehabiliteringstjänsterna på nationell och lokal nivå.

Webbsidorna avsedda för FPA:s samarbetspartner (fpa.fi) innehåller bl.a.

- servicebeskrivningarna för rehabilitering
- information om tjänsterna
- information om serviceproducenterna
- aktuella meddelanden
- information till intressentgrupperna om olika evenemang, såsom utbildningar och arbetsmöten.